

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ (Φεβρουάριος 2005)

Συγγραφέας: ΣΤΑΥΡΟΣ ΕΛ. ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

Με Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ), η οποία υπογράφηκε πρόσφατα, θεσμοθετείται το Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου. Πρόκειται για μία έκταση περίπου 2.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων, ανάμεσα στην Ήπειρο και στη Δυτική Μακεδονία, η οποία αποτελεί πλέον τη μεγαλύτερη Προστατευόμενη Περιοχή της χώρας μας. Με την Απόφαση οριοθετούνται δύο ζώνες προστασίας εντός του Πάρκου και μία περιφερειακή ρυθμιστική ζώνη, με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητας των φυσικών πόρων της περιοχής.

Στο Εθνικό Πάρκο περιλαμβάνονται δυο παρθένοι εθνικοί δρυμοί, της Πίνδου και του Βίκου - Αώου, σπάνια οικοσυστήματα που χρήζουν προστασίας, ενώ η περιοχή βρίθει μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς. Παράλληλα, είναι ένας τόπος πλούσιος σε υδάτινους πόρους. Από εδώ πηγάζουν ο Αώος, ο Βοϊδομάτης, ο Βενέτικος, ενώ σημαντική έκταση καταλαμβάνουν οι λεκάνες απορροής του Μετσοβίτικου, του Βάρδα και του Ζαγορίτικου, παραποτάμων του Αράχθου.

Διοικητικά, η περιοχή υπάγεται στους Νομούς Ιωαννίνων και Γρεβενών. Απαντώνται έξι διακριτές ανθρωπογεωγραφικές ενότητες, χωρίς σαφή διοικητικά όρια, αλλά με ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς και κοινή ιστορική πορεία: Ζαγόρι, Κόνιτσα και Μέτσοβο στον Ν. Ιωαννίνων, Βλαχοχώρια, χωριά των Κοπατσαραίων και χωριά των Σαρακατσάνων στον Ν. Γρεβενών. Οι διαχωριστικές γραμμές των ενοτήτων αυτών, παρ' όλο που ήταν σαφείς στο παρελθόν, τείνουν να εξαφανιστούν σήμερα. Μεγάλοι πνευματικοί άνδρες, όπως ο Μεθόδιος Ανθρακίτης και ο Νεόφυτος Δούκας, αλλά και πολλοί μικροί και μεγάλοι ευεργέτες του έθνους, έλκουν την καταγωγή τους από τα μέρη αυτά.

Ενιαία διαχείριση

Η οικονομία της περιοχής βασίζεται σήμερα κυρίως στον τουρισμό, στην κτηνοτροφία και στην υλοτομία, ενώ σημαντικό μερίδιο αρχίζουν να αποκτούν και τα προϊόντα ονομασίας προέλευσης. Στο μεγαλύτερο τμήμα της, η Βόρεια Πίνδος προστατεύεται ήδη με βάση το εθνικό, κοινοτικό ή διεθνές δίκαιο, καθώς περιλαμβάνει εκτός από τους δύο εθνικούς δρυμούς, οκτώ περιοχές του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000», δύο Ζώνες Ειδικής Προστασίας της ορνιθοπανίδας, δύο τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, έντεκα καταφύγια άγριας ζωής, εξήντα τέσσερις παραδοσιακούς οικισμούς, πλήθος κηρυγμένων μνημείων, κυρίως βυζαντινών και μεταβυζαντινών, και αμέτρητα πέτρινα τοξωτά γεφύρια. Παρ' όλα αυτά, είναι φανερή η έλλειψη ενός ενοποιημένου συστήματος διαχείρισης και λειτουργίας που θα προστατεύει αλλά και θα αναδεικνύει αποτελεσματικά την περιοχή.

Η ανάγκη δημιουργίας Εθνικού Πάρκου στην ευρύτερη περιοχή είχε επισημανθεί προ δεκαπενταετίας από σχετικές μελέτες. Το 2002 συντάχθηκε Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη η οποία, αφού συνέθεσε τα στοιχεία των προηγούμενων μελετών, κατέληξε σε πρόταση Κοινής Υπουργικής Απόφασης για το Χαρακτηρισμό της περιοχής ως Εθνικού Πάρκου με την ονομασία «Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου».

Η πρόταση αυτή συζητήθηκε στα Δημοτικά Συμβούλια των Δήμων που βρίσκονται εντός του Πάρκου και, στη συνέχεια, στα Νομαρχιακά Συμβούλια Ιωαννίνων και Γρεβενών, στα οποία όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς αλλά και πολλοί πολίτες κατέθεσαν τις απόψεις τους. Οι απόψεις που εκφράστηκαν ήταν πολλές και η προσπάθεια συγκερασμού τους δεν ήταν εύκολη υπόθεση καθώς, ανάλογα με τον τομέα δραστηριότητας κάθε φορέα, τα αιτήματά τους ήταν αλληλοσυγκρουόμενα, ενώ ακόμη και μεταξύ συναρμοδίων υπηρεσιών παρατηρήθηκαν διαφωνίες.

Η Κοινή Υπουργική Απόφαση, τις τελικές διατάξεις της οποίας επεξεργάζεται τώρα το ΥΠΕΧΩΔΕ, έχει στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων εντός του Πάρκου, χωρίς να απειλείται καμία από τις καθημερινές τους δραστηριότητες. Συγκεκριμένα, με την απόφαση δεν θίγεται η υφισταμένη κατάσταση του Πάρκου σε ό,τι αφορά, μεταξύ άλλων, την κτηνοτροφία, τη γεωργία, τη δασοκομία, τη διαχείριση δασών, την εμπορία και μεταποίηση τοπικών προϊόντων. Αντιθέτως, δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεγάλων τουριστικών εγκαταστάσεων και ξενοδοχειακών μονάδων, μεγάλων πτηνοτροφικών, μονάδων και μεγάλων υδροηλεκτρικών έργων.

Με αυτήν προωθούνται, τέλος, τα μικρά τουριστικά καταλύματα, τα ορειβατικά καταφύγια, τα τοπικά προϊόντα και γενικά η ανάπτυξη με σεβασμό στο περιβάλλον.

Στο πλαίσιο αυτό, μέσα από τα Προγράμματα του Γ΄ ΚΠΣ, εγκρίθηκαν ήδη αρκετές προτάσεις, για κατασκευή αγροτουριστικών μονάδων.

Ευκαιρίες ανάπτυξης

Οι προτεινόμενες ρυθμίσεις κρίνονται απολύτως απαραίτητες για την ορθή διαχείριση και προστασία του Εθνικού Πάρκου. Σε μία περιοχή όπου επιδεικνύεται σεβασμός προς το περιβάλλον, αναδεικνύεται η πολιτιστική της κληρονομιά και διασφαλίζεται η αειφορία των φυσικών της πόρων πολλαπλασιάζονται οι ευκαιρίες ανάπτυξης και τα οφέλη, τα οποία καρπώνονται κυρίως οι μόνιμοι κάτοικοι της περιοχής.

Είναι γνωστό, εξάλλου, ότι η Ήπειρος και η Δυτική Μακεδονία είναι οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές της Χώρας. Οι ρυθμίσεις που αφορούν το Εθνικό Πάρκο, σε συνδυασμό με μία σειρά μέτρων που ευνοούν την ήπια επιχειρηματική δραστηριότητα, θέτουν τις βάσεις για την ολοκληρωμένη προστασία και ανάδειξη της περιοχής. Ο εξαντλητικός διάλογος που προηγήθηκε αποτελεί απόδειξη των προθέσεων και των προσπαθειών του ΥΠΕΧΩΔΕ για την αποδοχή της απόφασης σύστασης του Εθνικού Πάρκου με την ευρύτερη δυνατή συναίνεση. Η ολοκλήρωση της μακράς αυτής διαδικασίας σηματοδοτεί, την έναρξη της εφαρμογής των ρυθμίσεων, με μοναδικό γνώμονα τη βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου μας.

Το παρόν κείμενο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» την Κυριακή 6 Φεβρουαρίου 2005.